

הרשע ימ"ש השיב לו שיתיישב בדבר וישב למחר לשמוע תשובתו. כשיצא רבינו הבחין בכמה אנשים רשעים שנכנסו לביתו של הרשע ברונער ימ"ש, והתבטא רבינו: אז ידעתי כי הכל אבוד, כי הרשעים האלו בודאי ייעצו אותו שלא יירא לבבו ולא יפחד ממה שמפחידים היהודים אותו. ואכן כשחזר למחר הודיע לו הרשע ימ"ש שאינו מסכים להעסק, ושלחו לאוישוויץ עם בני ביתו^{צט}.

ואחרי ככלות הכל שלחני בפקודה מיוחדת לאוישוויץ עם בני ביתי הי"ד, ועשה ממני כ"ב ציורי פאטאגראפא, ושלחם עם הפקודה - ששלח ^{הצילומים} **הצילומים עם מנהיגי הטראנספארט, שישגחו שזה האיש יומת תיכף בבואו לשם, כי הוא חוטא מדיני (פאליטישע פארברעכער) חוץ מזה אשר הוא יהודי^ק. וכשהרכבת הגיעה לאוישוויץ לא הרשו לפתוח אותה כי חיפשו אחריו בשבע עינים עד שנתברר להם שהוא לא הגיע עם הרכבת הזו^{קא}. וכן הי' עם מרת גיזי פליישמאן הי"ד, שתיכף כשהגיע הטראנספארט לאוישוויץ שאלו הרוצחים מי היא גיזי פליישמאן, ולקחו אותה תיכף למשרפה, הי"ד.**

ואחר שקפצתי מעל המסע במלוא חפזונה - כמסופר לעיל **צוה רבינו לכל שומעיו שיטמינו במנעלים משור קטן, וכן עשה בעצמו. ויהי בנסוע הארון התחיל במלאכה לחתוך את חלון הרכבת. אך כשגמר לנשר ורצה לקפוץ מהרכבת לא הניחו לו האנשים לעשות כן, כי הרשעים ימ"ש התרו בהם שאם יחסר אחד מן המנין אז יחסלו את כל המרכבה תיכף, ורצו לעכב בעדו בחזקה ולא הניחו לו לגשת אל החלון אשר עשה. אמנם כל זה הי' מרמה, כי לא הי' רצונם אלא שלא יקפצו אבל לאחר המעשה לא יהרגו אלא מי שהיו הורגים ממילא [ואכן כמה מן הנשאים על המרכבת נשארו בחיים לאוי"ט לאחר עבודת פרך באוישוויץ^{קב}]. והכריז רבינו שכל מי שרוצה לקפוץ ואחד מעכב בידו, מותר לו להורגו, כדין רודף שהבא**

צט. מפי הרה"ח ר' בנימין זאב לאווי הי"ו.

ק. מפי הרה"ח ר' יואל ^{מנחם} פרידמאן הי"ו.

קא. מפי הרה"ח ר' יעקב קייזער הי"ו.

קב. מפי הרה"ח ר' שלום בער שטערן הי"ו.

להרגך השכם להורגו^ק. אמנם הוא מצא עצה אחרת טובה ממנה - פיו פתח בחכמה, והכניס אצבעו לתוך פיו והתחיל להקיא, וכל האנשים אשר סביבותיו נסו במרוצה, ואז קפץ רבינו מן המרכבה בעת נסיעתה במלוא חפזונה, וקפץ ליער הסמוך למסילה^ק.

סיפר רבינו להאדמו"ר מסטראפקוב זצ"ל [כשישבו בהבונקער במשך החורף הבא כדלהלן], שבשעה שקפץ מהרכבת נפל בפיו הפסוק (תהלים עג) ואני קרבת אלקים לי טוב שתי בה' אלקים מחסי לספר כל מלאכותיך^ק.

ובאתי בהחבא כמו שיסופר להלאה - הלך רגלי כל הלילה לכיוון העיר פרעשבורג, ששם הכין כמה וכמה מחבואות להתחבאות בעת צרה [מאחר שכבר ידעו כי הרשעים ימ"ש עומדים לגרש את כל היהודים]. וסיפר רבינו שבאמצע הדרך התגבר עליו הרעבון מאד, ונכנס לכפר אחד וראה שם אחד יושב על מדרגות בית תיפלה שלהם, וביקש ממנו לחם, והוציא לו לחם מן התיפלה ואכל^ק. אמנם כאשר ביקש מהם שיסייעו אותו להגיע לפרעשבורג, וסיפר לו שהוא מכירו וידידו של הנונציוס בפרעשבורג, צוה לו הכומר שיעזוב תיכף את ביתו^ק. וכך הלך רגלי כמה ימים, עד שהגיע לפרעשבורג^ק.

ושם את דרכו לילך למקום הבונקער שהכינו לנוס שם. שם ישבו גם הר"ר שלמה שטערן ע"ה והאדמו"ר מסטראפקוב זצ"ל

קג. בשם הר"ר שלמה שטערן ז"ל.

קד. מפי ר' דוד קראנצלער הי"ו.

קה. מפי הרה"ח ר' שלום בער שטערן הי"ו, שהי' עמהם בבונקער.

בדרשה לנשים (שנת תשי"ד) הזכיר רבינו שלאנשים היו יותר אפשריות לינצל מאשר לנשים, וזה לשונו: מענער האבן זיך פארבונקערט, מענער זענען פון וואגאן געשפרינגען, אבער די געטרייע אידישע פרוי, די געטרייע אידישע מוטער, איז מיט אירע קינדער געבליבן, און מיט אירע קינדער אם מזבח געגאנגען, שטיל באשיידן מיט אירע הייליגע טייערע אידישע קינדער וועלכע זי שטיל און באשיידן מגדל געווען האט פאר השי"ת, ווי דער נביא זאגט (ישעי' נג ז) כרחל לפני גוזי' נאלמה, ווי א געטרייע שאף שטיל שטייט פאר זיין שוחט...

קו. מפי הרה"ח ר' אשר פארסט ע"ה.

קז. קראתי ואין עונה עמוד 154.

קח. מכתבי הר"ר משה פראגער ז"ל.